

Xarankitaabe

2

Gidimaxa - Sooninkanxanne

Bakari Dukkure, Banjugu S. Daraame, Marian Hagg,
Muusa D. Saranbunu, Muxutaari Silla

Syllabaire du soninké
version du Guidimakha au Mali

Xarankitaabe

Gidimaxa - Sooninkanxanne

Bakari Dukkure, Banjugu S. Daraame, Marian Hagg,
Muusa D. Saranbunu, Muxutaari Silla

Syllabaire du soninké
version du Guidimakha au Mali

Équipe de Traduction en Soninké
site Web: www.asawan.org
adresse e-mail: ets@asawan.org

SIL Mali
Société Internationale de Linguistique

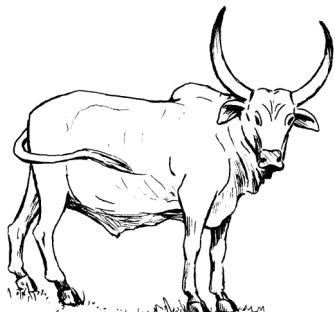

Asa faayi.

Manmadu faayi.

1

n N

na

1

na
n

2

n
na

3

a	e	o	u	i
na	ne	no	nu	ni

4

naa
nuu
nee

5

naa ni
naani

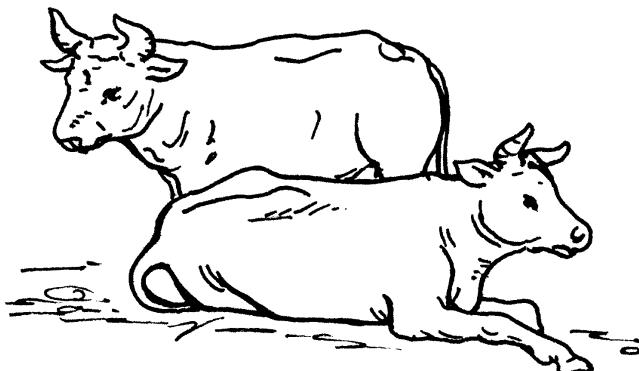
nee ne
neene

naa na
naana
Naana

A ni Manmadu.

A ni Asa.

A ni Naana.

Asa naani. I faayi. Manmadu
na i neene.

n n n N N N

A ni Naana.

2

k K

ka

1

ka
k

2

k
ka

3

aa

ee

oo

uu

ii

kaa

kee

koo

kuu

kii

4

ka

5

ku

kaa

koo

kee

kii

kuu

ke

naa

noo

nee

nii

nuu

ko

6

kii na
kiinakaa ne
kaanenoo ni
noonininoo ni ni
noonini

kaa ka

kaaka

Kaaka

a kiina

i kiina

o kiina

n kiina

A kiina ke faayi.

I kiina ke faayi.

O kiina ke faayi.

N kiina ke faayi.

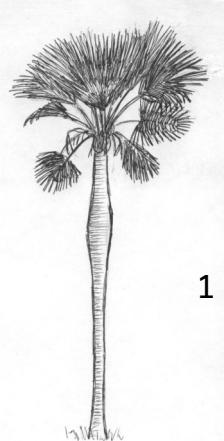
Asa faayi i kiina ka. A kiina ni
Manmadu. I faayi ka noonino
Kaaka ka ke kaane.

k k k K K

A kiina ni Kaaka.

3

keye

1

keye
ye
y

2

y Y

keye
ye
y

y
ye
keye

3

aa
yaa

ee
yee

oo
yoo

uu
yuu

ii
yii

4

ye
ya
yi

5

yaa	yoo	yee	yii	yuu
naa	noo	nee	nii	nuu
kaa	koo	kee	kii	kuu

6

ku yi
kuyi

kii ne yi
kiineyi

yaa ya
yaaya
Yaaya

Asa kiina ni Manmadu ya yi.

Yaaya ni Naana kiina ya yi.

Yaaya na na kuyi i ya.

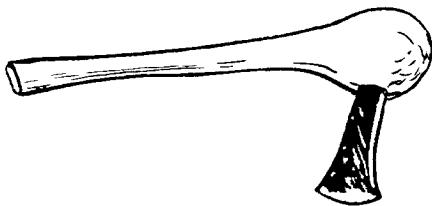
Naana kiina ni Yaaya ya yi. I keye ke
faayi i ka. Asa kiina ni Manmadu ya yi. I
kiineyi Yaaya ka. Yaaya na na kuyi i ya.

y y y Y Y

Ke ni Yaaya ya yi.

4

d D

yide

1

yide
de
d

2

d
de
yide

3

a	i	e	o	u
da	di	de	do	du

4

dee
daa
dii
duu

5

da	do	de	di	du
na	no	ne	ni	nu
ka	ko	ke	ki	ku
ya	yo	ye	yi	yu

6

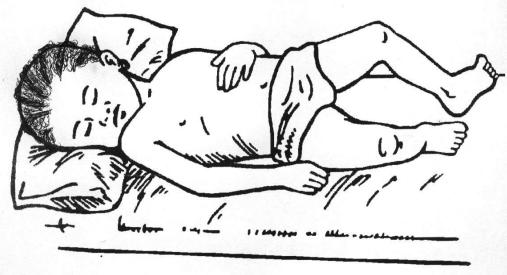
dee na
deena

ki ye
kiye

ki ne
kine

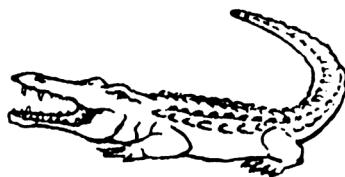
ki ni
kini

daa do
daado
Daado

Manmadu da Asa faayi.	Asa do Daado.
Manmadu da na ke kuyi.	Yaaya do Naana.
A da yide ke kini Asa yi.	Kaaka do Asa.

Kiye ke Asa deena Daado kuyi. A kuyi ke
ni a da yide a do kine kini Asa yi.

d d d D D

A deena Daado kuyi.

5

n k y d

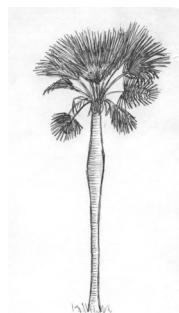
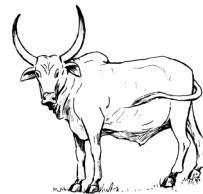

ka

keye

na

yide

ni

do

da

Asa do Manmadu.

I ka noonie.

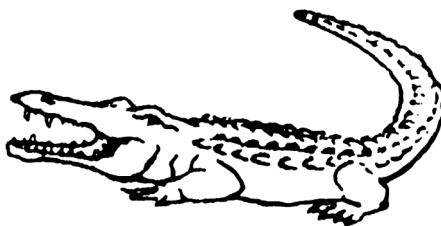
A kiina Manmadu ya yi.

Yaaya do Naana.

Kaaka do Daado.

ko yi
koyi

O na Asa deena ke faayi. A kuyi Asa da na
koyi i kiina Manmadu ya. Manmadu da
kine koyi a yi. Na ke da kine ke faayi. Kine
ke da na ke faayi. Yaaya da yide kini
Manmadu ya.

6

g G

gede

1

gede
ge
g

2

g
ge
gede

3	e ge	u gu	o go	i gi	a ga
---	---------	---------	---------	---------	---------

4

gaa
gee
guu

5

ge ye ke	gi yi ki	go yo ko	gu yu ku	ga ya ka
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

6

da	ga
daga	

gaa	ye
gaaye	

go	de
gode	

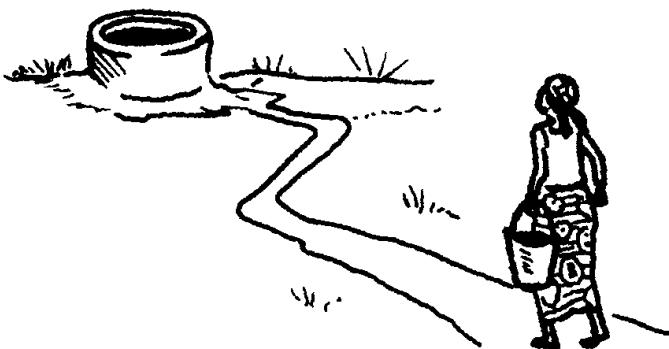
yo	go
yogo	

gaa	yi
gaayi	
Gaayi	

Gaayi daga.

Gaayi ga daga, a da gaaye yogo kini Asa yi.

Gaayi ga daga

Gaayi ga daga i ka, a da gaaye yogo kini
Asa yi. Asa daga gede. A da yide do gode
kini Manmadu ya.

g g g G G

Gaayi daga gede.

7

m M

keme

1

keme
me
m

2

m
me
keme

3

e

o

a

u

i

me

mo

ma

mu

mi

4

maa

5

mii

muu

mee

mi

ni

gi

di

me

ne

ge

de

ma

na

ga

da

mu

nu

gu

du

mo

no

go

do

6

maa ma

maama

ma ne

mane

doo me

doome

gu ma

guma

mi ni
mini

maa mu
maamu
Maamu

Kiye ke, Maamu do Asa daga gaage
doome. Asa ga mini, a da i maama faayi.
A da guma do mane a do keme kini a yi.

m m m M M

Maamu da a ku keme.

8

X X

xooda

1

xooda

xoo

x

2

x

xoo

xooda

3

oo

xoo

ii

xii

aa

xaa

ee

xee

uu

xuu

4

xi

xa

xu

5

xoo

koo

moo

xaa

kaa

maa

xii

kii

mii

xuu

kuu

muu

xee

kee

mee

6

ye xi

yexi

ma xa

maxa

xaa xi

xaaxi

xaa yi

xaayi

Xaayi

Manmadu ma daga.

Naana ma yexi.

Deena ke ma kuyi.

Manmadu da Asa yexi. I xaaxi Xaayi.

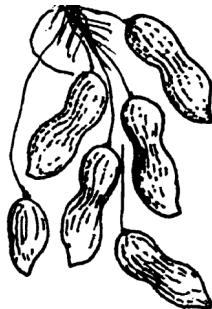
Naana ma yexi, xa Asa deena ke na a ya
maxa Xaayi. A da ke xooda kini a yi.

X X X X X

I xaaxi Xaayi xa.

9

t T

tiga

1

tiga
ti
t

2

t
ti
tiga

3	i ti	o to	a ta	e te	u tu
---	---------	---------	---------	---------	---------

4 taa
tee
tii
too

5	ti xi gi mi	tu xu gu mu	ta xa ga ma	to xo go mo	te xe ge me
---	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

6 ka tu
katutaa ta
taatatii ga
tiigato xo
toxo

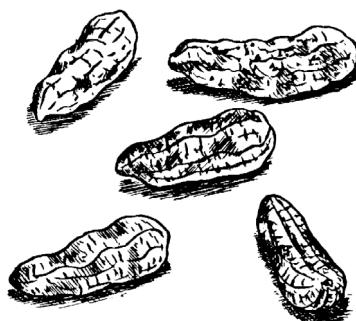
te ge ti

tegeti

Tegeti

taa xu

taaxu

Yaaya da ke tiga katu. A daga a kini
Tegeti ya. Asa ga da tiga ke faayi, a da a
deema tiga ke ya. I da tiga ke toxo
taaxunu taata ka ke yi. Tegeti da i tiiga.

t t t t T T

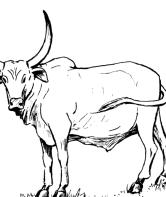
Tegeti da i tiiga.

10

g m x t

na
keme
gede
keye
tiga
xooda
ka
yide

ga

Manmadu da Asa yexi.

da

Naana da yexi.

ma

Asa ma daga, a da Naana faayi.

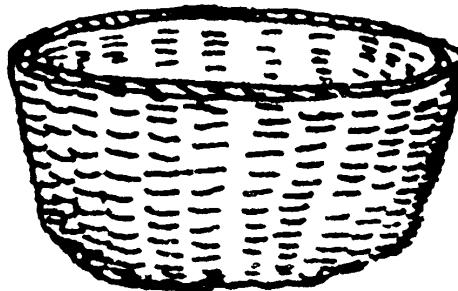
ti	de
xoo	ga
ke	ye
ge	me
yi	da
ka	de

(Handwriting icon)

tiga xooda

Xaaxo ke Manmadu ma tiga kita. Xaaxo
ke ga daga, Asa do i kiina daga kiineyi
Xaayi ya. Asa ga dagana, a da Naana
toxo i maama maxa. I ga daga, i da tiga
kita Xaayi ya. Naana maama daga gaage,
xa a ma tiga kita na a kini Naana yi.

11

an

kande

1

kande
kan
an

2

an
kan
kande

3

an	kan	tan	xan
a	ka	ta	xa
aa	kaa	taa	xaa

4

tan ga
tanga
ta ga
taga

dan gi
dangi
da ga
daga

5

gaa gan di
gaagandi

man go
mango

man gu gaa ge
mangugaage

ta xan di
taxandi

xoo da ka taa na
xoodakataana

A da na tanga. An da na tanga. N da na tanga.	N da ka taga. An da ka taga. A da ka taga.
---	--

Naana do Daado daga gaagandi. I ga dagana, Asa da kande yogo kini Naana yi. Xa, Daado ma kande kita. Naana daga mangugaage ya. Daado xa daga tigagaage ya. I ga gaagandini, Daado tiga ke gaage. Xa Naana mango ke ma gaage. Naana da mangoni ku taxandi. A da i taxandi xoodakataano yogoni naxa. Asa da Naana katu.

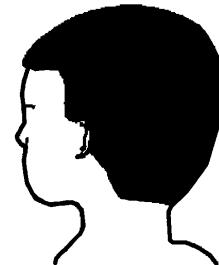
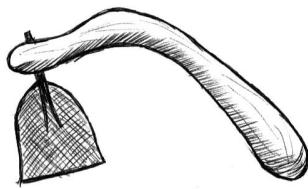

an an An An

An do kande ke daga.

12

on in

tonge

1 tonge
ton
on

2 on
ton
tonge

yinme

3 yinme
yin
in

4 in
yin
yinme

5 on ton
o to
oo too

in yin
i yi
ii yii

6 an xan tan
on xon ton
in xin tin

7 din di
dindi
Dindi

kin gi
kingi
Kingi

gon go
gongo

gin gi
gingi

Ko tongue ni ke yi ?
Asa ti: Ko tongue ni ke yi ?
Manmadu ti: Nke yinme.

Manmadu da tongue taga. Asa ti : Ko
tonge ni ke yi ?
Manmadu ti: Nke yinme.
A da tongue tana kini Dindi ya. Dindi da
gongo xa kita. A do i daga Kingi ya.
Manmadu yinme daga Kingi yi. A do Dindi
gingi te yi.

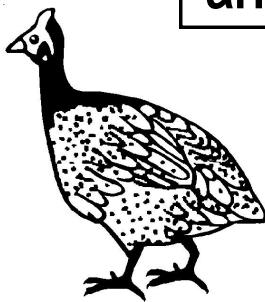

on in ? ? ?

Ko tongue ni ke yi ?

13

un en

kunke

kenne

1

kunke
kun
un

2

un
kun
kunke

3

kenne
ken
en

4

en
ken
kenne

5

un	en	in	on	an
kun	ken	kin	kon	kan
dun	den	din	don	dan
mun	men	min	mon	man

6

gun ne
gunne

din ka
dinka

don ga
donga

tun tu
tuntu
Tuntu

Kenne ke dinkan ya ni.

dinka

A da a yinmen kutu.

yinme

A da dongan kini a yi.

donga

Tuntu daga gunne. A da kenne kita.

Kenne ke dinkan ya ni. A da a yinmen
kutu. A da kenne ke gaaga Manmadu yi.
Manmadu da a kini Asa yi. A da dongan
kini i deena ke yi. I da a yiga i ka.

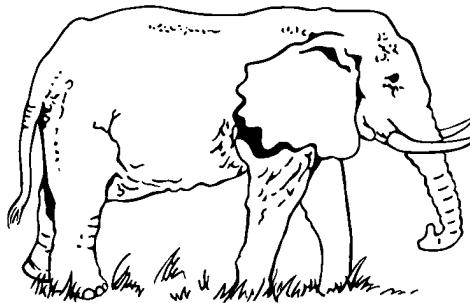

un un en en

Tuntu da kenne kita.

14

r R

tuure

1

tuure

re

r

2

r

re

tuure

e

o

u

a

i

re

ro

ru

ra

ri

4

raa

5

ree

ren

roo

ron

rii

run

ran

rin

ten

ton

tun

tan

tin

men

mon

mun

man

min

xen

xon

xun

xan

xin

6

re ge

re gaa na

ka re

xo ro ti

rege

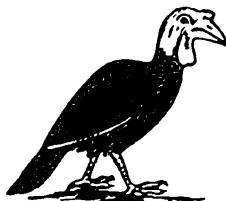
regaaa

kare

xoroti

A rege nan rege.

A rege nan xoto ke yi.

Kuume daga dinmu. I da dinmen timi a yi.

A rege nan rege. Dingumun ti Kuume ni
regaanon ya yi. Tuune xa ro dinme ke yi. A da
i xoxonon gangu. A da i gidani gangu, na i
maani gangu. Dingumun ti Tuune rege nan
xoto Kuume yi. Tuure xa ga da ken mugu, a
xoroti roono dinme ke yi. I ga da Tuure faayi
regene, i kanu nan daga. Dinmun kare.

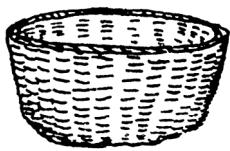

r r r r R R

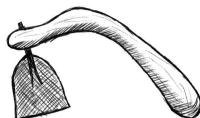
Regaanon rege.

15

an on in un en r

kande

t ge

k ke

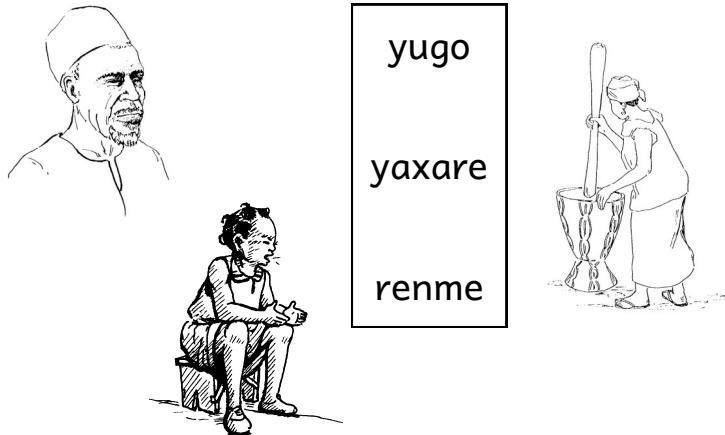
y me

k ne

in
un
an
on
en

Kooni ni ku yi ?

yugo

yaxare

renme

nan yee re
nanyeere

ku gu
kugu

kaa dun ko
kaadunko

Manmadu da nanyeere mara. Nanyeere ke dinkan ya ni. Na ke da renme kita a da. A da na yaxare ke do i renmen gaaga. A da i gaaga Tuntu ya yi. Tuntu da i mara ma i ga kugunu. A renme Naana ya na na ke xanma. Koota yi, a da na yogo kari i kaadunkon da.

16

s S

sanke

1

sanke
san
s

2

s
san
sanke

3

an	in	on	un	en
san	sin	son	sun	sen

4

sa
su
si
so

5

san	sen	son	sun	sin
tan	ten	ton	tun	tin
ran	ren	ron	run	rin
xan	xen	xon	xun	xin

6

saa ge
saage

saa gan te
saagante

sa ga ta
sagata

muu sa
Muusa

saa sa
saasa

so ro
soro

ki si
kisi

si ri me
sirime

a si
an si
n si

soro soron su
toora tooran su

Ken koota, Muusa daga Xaayi. A daga i
gida Manmadu sagata. A saagante,
Manmadu da sanku tanmi kini a yi. Saasa
Muusa ga saage i ka ke ya, a da sanku ku
taxandi i soro ku su naxa. Ken da i kisi
sirimun do i tooran su yi.

s s s s S S

Sirimun ri saasa.

17

b B

barama

1

barama

ba

b

2

b

ba

barama

3

a

i

e

o

u

ba

bi

be

bo

bu

4

ban

bon

bin

bun

5

ba

bo

be

bi

bu

da

do

de

di

du

sa

so

se

si

su

ra

ro

re

ri

ru

6

bon te

bonte

ku run ba

kurunba

bo ro ke

boroke

xo bo

xobo

yin be
yinbe

ban bi
Banbi

bon ko
Bonko

bi raa mu
Biraamu

Biraamu daga barama kurunba xobo
saxa. A da barama ke kini Banbi ya.
Biraamu da nanboroge kari. A kaadunkon
da barama kurunba ke taaxundi yinben
kanma. I da boroge ke tiyen solo. Asa do
Bonko daga yige doome.

I ga yige nan duguta, i da dinmun sigindi.
Bonko do Banbi bonte roono dinme ke ya
nan rege.

b b b B B

Bonko bonte ba ?

18

w W

waxande 1

waxande
wa
w

w
wa
waxande

3 a e o i u
wa we wo wi wu

4 wan
win

5 wa wo we wi wu
ba bo be bi bu

6 wa ge waa gi wa xa ti waa yin da
Wage Waagi waxati waayinda

sa wo wan doo ne kaa gun ya xa re
sawo wandoone kaagunyaxare

A daga.	A na waxanden xobo.
A wa dagana.	A wa waxanden xobono.
A ri.	A na tiyen soro.
A wa riini.	A wa tiyen sorono.

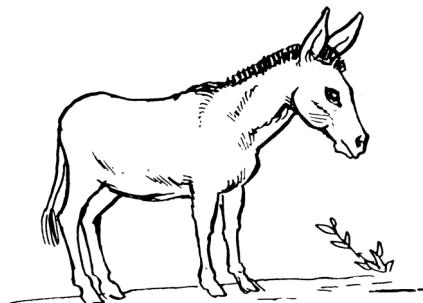
Waagi Wage wa waxande xobono, a do yiran kurunbo. A wa i me xobono i kaagunyaxare Sira xa da. Sira ga sawo, a ti i wa wandoonun sorono. I ga na moyi waxati be, a na a ko kiinen da. Waagi Wage na i yiran kurunbo ku rondi. A na daga i waayindan xiri. I wa riini yige a ka ke. Soron ga na a wari, i wa tini ku yiraamu sirun ni de.

w w w W W

Waagi wa riini ba ?

19

f F

fere

1

fere
fe
f

2

f
fe
fere

3

e	u	i	o	e
fe	fu	fi	fo	fe

4

fin
fan
fon
fen

5

fa	fe	fi	fo	fu
ta	te	ti	to	tu
wa	we	wi	wo	wu
ba	be	bi	bo	bu

6

fin kin te
finkinte

taa ri xu
taarixu

soo nin ka ra
Sooninkara

a fere	A fere fe !	A yige.
an fere	An fo fe !	An yige.
n fere	N faayi !	N yige.

Baabayi da taarixu yogo ko i renmun da yeeru. A ti i da, tuwaana xoore yogo bire Sooninkara ganni, a toxon ni Madi Kaaman Kanute. Koota yi, yugo yogo gaa i feren kanma, a girinte gunne, a da finkinte yogo wutu. I ga ri i kaani, finkinten ti: N ya fo ni ke fere yi.
 I da me kuta. I da tuwaana ke xiri ti a nan kiiti ku soro naxa. A ga ri, a ti finkinte ke da: An fere, yugo ma yaxare ? Finkinten ti i wa feren wure meemene.
 Madi Kaaman ti: A wara, an fo fe !
 Yugon do i feren daga i ka.

f f F F An fere fe !

20

s b w f

Ku ni manne ya ?

sanke

yige

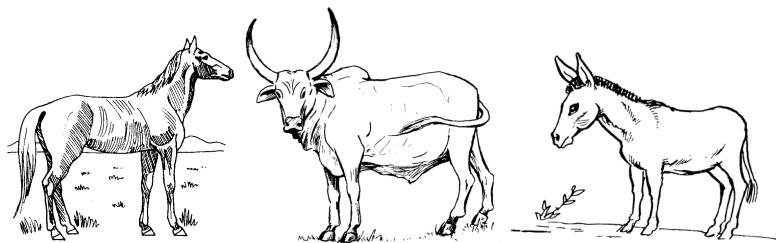
A da futon .

yigana

Manmadu .

yiga

A wa tiyen .

maa san ba
Maasanba

su tu ran fo
suturanfo

baa wo
baawo

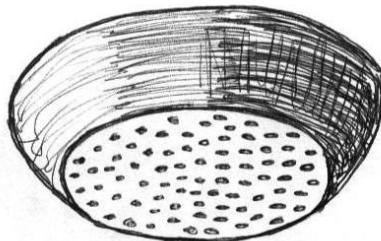
Yeeru, Maasanba da si do gunbo xobo a do fere. A da i xobo na i wara xaaxon kaane. Xaaxon ga ro, a do i renmun da te xoore soxo. Koota su yi, i wa dagana te ke soxo. Xaaxon siro, baawo i da soxofo gabe kita. Ken ya ni Maasanba ga ti: Sin do feren do nan ni kaagumen suturanfon ya yi.

Tirindindu

1. Maasanba da manne xobo?

2. Xaaxo ke siro ba?

21

η η

benje

1

benje
ηε
η

2

η
ηε
benje

3

e	i	u	o	a
ηε	ηι	ηυ	ηο	ηα

4

ηaa
ηoo
ηee
ηuu

5

ηε	ηα	ηυ	ηο	ηι
ne	na	nu	no	ni
fe	fa	fu	fo	fi
we	wa	wu	wo	wi

6

ηaa mi
ηaami

ton ηu
tonηu

to ηo
toηo

du xu ra
duxura

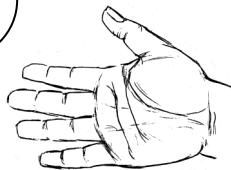
Wuri, Soxona ga futon segendini benjen
ŋa, Bonko toxo ŋaamini a kaaran ŋa.
A ma Soxona ga da a wari, a daga a
saxundi. Maasire ti Soxona da a nan daga
saxu Bonko kaaran ŋa. Yugu xase tana ga
taaxunu, a ti: Ken ni tonŋun ya yi. N faayi
an tonjono fo baane yi an na ken mara.
Maxa an renmen baane saxundi biten ŋa.
Ken ma siro. Yaxare ke saage dagana
renme ke duxura. A xusi biidan wari i
renme ke kaaran ŋa. Yaxaren xaaru. Ken
ŋa, deben su sigi i tan ŋa. Xa o Kaman
Tunka da renme ke kisi.

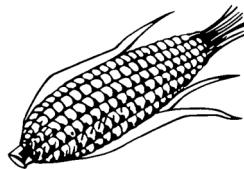
ŋ ŋ ŋ ŋ ŋ

Tonŋu, a wa tonjono!

22

kitte

makka

kk tt

1

ki

kitte

2

ma

makka

3

kitte

A kitten faayi.

kita

Asa da tiga kita.

sokke

I da sokken soxo.

doroke

Asa da doroken rondi.

4

fu

futte

mu

mukke

bo

Botte

xon ne

xonne

mukke	A toxon ni Mukke.
sindikke	A toxon ni Sindikke.
bote	A toxon ni Botte
sege	A toxon ni Sege.

Yeeru, Botte do Mukke soxo. I da makkan
do suuman tifi. Xa sokki buren gabo
soxofoonni ku da. Botte do Mukke kafi na
sokke ke su soxo. I futten wure siro. O su
na a tu ti sokken ni soxofon danja
xonnen ya yi.

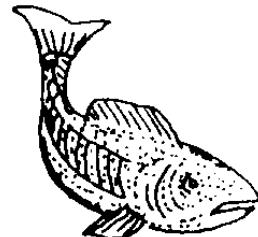

kk kk tt tt

Mukke do Botte

makkanten sokki.

23

ŋ N

ŋexe

1

ŋexe
ŋe
ŋ

2

ŋ
ŋe
ŋexe

3

e	u	o	a	i
ŋe	ŋu	ŋo	ŋa	ŋi

4

ŋan
ŋen
ŋon

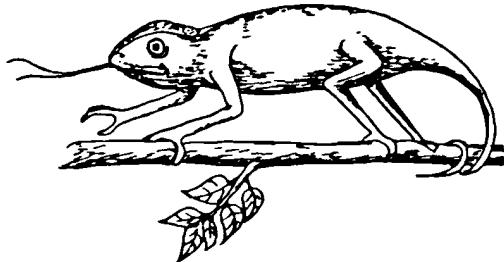
5

ŋe	ŋa	ŋo	ŋu	ŋi
ne	na	no	nu	ni
ŋe	ŋa	ŋo	ŋu	ŋi

6

ki ŋe
kijəŋaa ŋa
ŋaŋagaa ŋi
Gaanifan ŋe
fanŋesu xu ŋa
suxunaŋaa me
Naame

jan ge
jange

Keriimu do i faaba Gaani daga tangi
fanjen ḥa. I ga kijne, i da jnexe gabe raga.
I ga ri i kan ḥa, Keriimu da i kini i maama
Naame yi. Ken da i jaana. A ga duguta, a
da kaadunkon xiri. I da jnexo ku yiga.
Yigayen ga jneme, maama Naame da xiisa
bagandi jnangen kanma. I ti jnangen ni
suxujan ya yi.

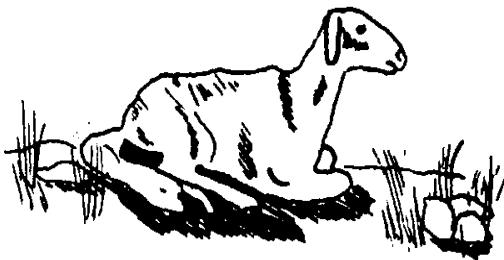

n n n N N

Naame da a jaana.

24

j J

jexe

1

jexe
je
j

2

j
je
jexe

3	e je	i ji	o jo	u ju	a ja
---	---------	---------	---------	---------	---------

4 jan
jon
jin
jun

5	ja ŋa ŋa ya	je ŋe ŋe ye	jo ŋo ŋo yo	ju ŋu ŋu yu	ji ŋi ŋi yi
---	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

6 jaa ti gi
jaatigi

jaa re

ja ma

Jon bee ra
Jonbeera

Jaa je
Jaaje

Jan go
Jango

Jaa xa
Jaaxa

ja
jakki

Jaaje ri.

Jaaje ri !

Jaaje ri ba ?

Jango daga.

Jango daga !

Xori Jango daga ?

Jaaje jaare daga i jaatigi Jango Jonbeera sagata Nafaji. A da a baasu jexe. A da i kome Maxan xiri a na a xurusi na a xeexe. A kaagun yaxare Juma da tiye ke yogo buyi. Jaaren da jaman xiri yigeyen ña. I ga duguta, i duwa. Sunken bire, jaaren da ñiimun timi na i jaatiginin jakki.

j j j j J J

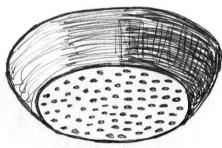
Jaaje jaare daga ba?

25

ŋ kk tt n j

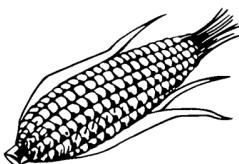
Xa da ku toxoni safā.

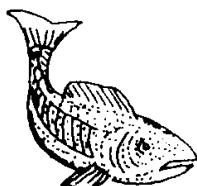
benje

benje

benje

benje

benje

Mexen xoten
xotten ya ni.

Nan xoten
xotten xose.

Asa kite
kitte yeeru ya.

makka futo

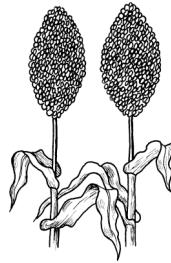
makkanfuto

moo di ni

moodini

Muusa da jaxa dinka xurusi. Naame da makkanfuton solo. A da futo ke segendi benjen ja. Wuron ga ro, a da moodinin xiri. A kootan ja, Muusa kan fogu jaman ja. I ga yige, jaman duwa na i kittun kini me yi. Ken ja, beesu daga i kan ja.

26

I II L

boli

1

boli
li
l

yille

3

yi
yille

2

I
li
boli

4

i	u	o	e	i
li	lu	lo	le	li

5

lan
len
len

6

li	le	lo	lu	li
ji	je	jo	ju	ji
ri	re	ro	ru	ri

7

so li
soli

muu le
Muule

ja la
Jala

mo
molle

fa
falle

ma

Malle

si

Silla

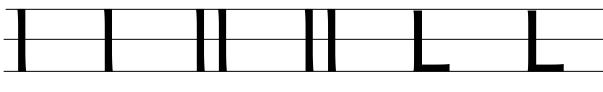
ga

Galle

laa ji

Laaji

Malle Silla da te xase saga. A da a bodon bagandi ti solin ḥa. Xaaxon ga kijne, a da yillen do mollen soxo. Ken falle, a da bolin fakkan xatti kini Muule do Laaji. I daga tangandi. Soxofoonin ga moyi, a da i soron su gansi feteyen ḥa. Soro ku ni: Galle, Jala, Laaji, Siidi a do Muule. Feteyen falle, i da a katu. Yillen do mollen siro moxosiri.

Laaji do Malle da

xattin ro bolin ḥa.

27

q Q

raqe

laqe

1

raqe

qe

q

2

q

qe

raqe

3

e

o

a

u

i

qe

qo

qa

qu

qi

4

qan

qin

qen

qin

5

qe

ge

xe

le

qu

gu

xu

lu

qa

ga

xa

la

qo

go

xo

lo

qi

gi

xi

li

6

ya qe

yaqe

ba qe

baqe

sa qa

saqa

wan qa re

wanqare

nta	A nta jaana.
ntaxa	A ntaxa golle mulla.
nke	Nke ntaxa golle mulla.

Daaru, Buubu sakke Waaju da wanqari
 dinka wari. A ni saqa baqi xoore yogo
 raqen ɳa. A nta jaana fo wo fo ma golle.
 A da a kutu na a segu. A da a gaaga
 Silamaxan ɳa. A yaqe Sira ti: Nke ntaxa
 golle mulla.

A saagante, a da a ni i jaatigi Sanba yaqe
 Fenda do i xoxonen xaji. I daga jaareran
 ɳa. I ga joofe, dogotooron ga da i wari, a
 fuule, a ti i dalla saqa.

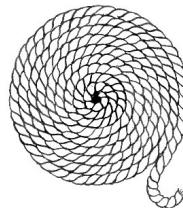
q q q Q Q

A da wanqaren kutu.

28

c cc C

ceero

1

ceero
cee
c

2

c
cee
ceero

kacce

3

ka
kacce

4

e	i	u	o	a
ce	ci	cu	co	ca

5

caa
cee
coo

6

ce	ca	cu	co	ci
te	ta	tu	to	ti
se	sa	su	so	si

7

caa ka
caaka

ka in te
kaccinte

baa bu
Baabucce

ca
Cacca

A da ceero kini Cacca yi.

A da a kini Cacca yi. → da a

A d'a kini Cacca yi. → d'a

Ceeron da Cacca caakan kutu.

Ceeron da a caakan kutu. → da a

Ceeron d'a caakan kutu. → d'a

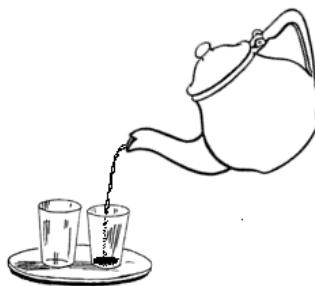
Suxuba ke, Waali faaba Baabucce daga
gunnen ɳa. A dagante, a da kaccinte yogo
kari killen ɳa. A ga kijne gunnen ɳa, a da
ceero raga. A ga ri i kan ɳa, a d'a kini
Cacca yi. Ken d'a caakan kutu. Ceero ke
raqen xooren ya ni. A da ceeron siiti ti
kaccen ɳa.

c c c C C

Cacca ceeron faayi!

29

h H

hataaye

hattaaye

1

hataaye

ha

h

2

h

ha

hataaye

3

a

i

e

u

o

ha

hi

he

hu

ho

4

han

hon

hun

hen

5

ha

ho

he

hu

hi

fa

fo

fe

fu

fi

ca

co

ce

cu

ci

qa

qo

qe

qu

qi

6

han mi

hanmi

ha qi le

haqile

hii ji ye

hijiye

Ha bii ba ta

Habiibata

a hanmi	A ware.	A rege.
an hanmi	An ware.	An rege.
n hanmi	N ware.	N rege.

Haadi ji hataayen girindini. A hanminten wa taaxunu taaxaaden kanma. A ma Habiibata ri sigi a kanma. A ti: Haadi, an hanmi ni manne ya? An haqilen taaxundi. Fobe kootan ga ma kijne, ken nta jaana. Ken falle, a gida xosi ti: Haadi, n da yirigi hiijiyen laayidun wutu an da. Ken falle, a daga Makka. A ga saage, a da hange kari i kan ɣa. I da baasi lije soro. Silaaminin ri yige nan duwa. Jaman sanqi.

h h h H H

Haadi hataayen lijo!

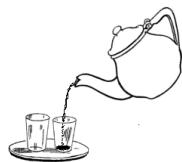
30

I II q c cc h

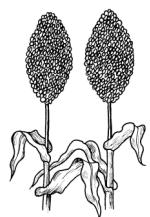

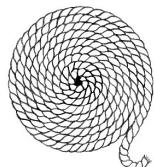
Xa da ku toxoni safā.

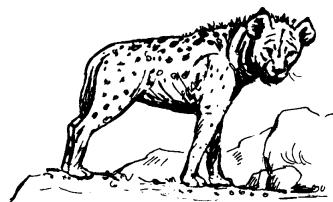

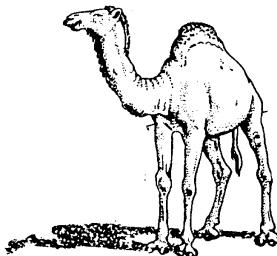

Turuŋe

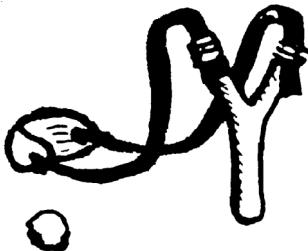

Nogome

Koota yogo, Turuŋe daga yiile gunnen ŋa.
A da gunnen su yiila. A dullunten ri ware
Nallenme kanma. A ni yigeene
xoolinxannen ŋa. Gelli soxuba, Turuŋe do
Nallenme wa me yi. Waxati be a ga d'a
kari, a d'a su yiga. A saagante katta i
kunmen ŋa, a da Nogome saxunten wari
koccen kanma.

Turuŋe ti: Nke ma giri na anken ya kari
saasa! Xa baasi nta ke yi. N faayi dagana,
n yillanten wa an niini yere.
A yillante, a da Nogome ni sikki. A ti:
Moriya, an gan maxa sege koran kanma,
n ni an kanbunu.

31

p pp P

poole

poore

goppe

1

poole
poo
p

2

p
poo
poole

3

go
goppe

4

oo	ii	aa	uu	ee
poo	pii	paa	puu	pee

5

pe
pa
pu

6

poo	pee	paa	puu	pii
qoo	qee	qaa	quu	qii
coo	cee	caa	cuu	cii

7

dan pe
danpe

to
toppa

sa
sappe

ta
Tappa

I da goppen yiga.

I da a yiga.

→ da a

I d'a yiga.

→ d'a

Bucce da i danpen rondi. → da i

Bucce d'i danpen rondi. → d'i

Tappa da goppi dinka yogo toppa kiiden kanma. Lellen ja, a gaa riini, a da goppe ke ro i kunken ja. A da poolingulla ro i xannen ja. A da goppen falla i yaqe Xunba yi. I renme Haaruna d'a koti. I ren yaxare Bucce d'i danpen rondi. A daga sappen do ten do basallen xobo saxan ja. A ga ri, a da goppe ke jaaja. Ken falle, i d'a yiga.

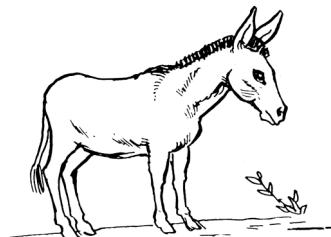

p p pp P P

A da goppen poola.

32

Gemuxanne

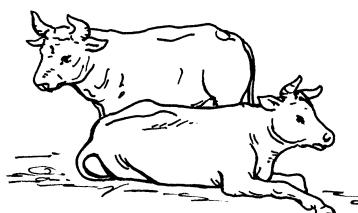
fere

fare

jexe

jaxe

naani

naanu

Gidimaxankanxanne do gemuxannen
safandimoxo nta baana.

Misaale: fere, fare.

Gidimaxankanxanne: Gemuxanne:

Asa yexi. → Asa yaxi.

A jeme. → A name.

Feteyen falle. → Fatayen falle.

I kori keree. → I kori karene.

A daga Bomoko. → A daga Bamako.

Gemuxanne:

O kaara yaxu

Gelli daaru suxuba ma lelle, o xabiilan su
da me gansi. O kaawu yaxun ɳa. O wuyi
regene ma suxuba. O laadanlenmon ri.
Yogonu wa do yigeyun feeran ɳa. Yogonu
wa do maajnu yugon xa yi. O kira naxan
ɳa. Wuron ga ro, i da maajnon leegundi
katt'i kiina yi. Yillen ga kare, xusumantan
do goren ri do i laadanun ɳa.

Gidimaxankanxanne: Gemuxanne:

yexu	→	yaxu
regeene	→	regene
yogoni	→	yogonu
laadani	→	laadanu

Sooninkansigiru

a	A	n	N
b	B	ŋ	Ñ
c	C	ɳ	Ƞ
d	D	o	O
e	E	p	P
f	F	q	Q
g	G	r	R
h	H	s	S
i	I	t	T
j	J	u	U
k	K	w	W
l	L	x	X
m	M	y	Y

a b c d e f

g h i j k l m

n n η o p q r

s t u w x y

A B C D E F

G H I J K L

M N Ν η O P

Q R S T U W

X Y . , ? !

Janmunin do toxoni

Baccili	Juwaara	Soxona
Baraaji	Kamara	Sumaare
Daabo	Kebe	Suxuna
Daraame	Koyita	Tanja
Dukkure	Mangasuba	Torowore
Faadiga	Maareega	Tinmeera
Fiisuru	Niimaaga	Tunkara
Foofana	Naxate	Tuure
Gakku	Saaxo	Wage
Gandeega	Saamasa	Yaatabare
Gasanma	Saamura	
Jaabi	Saranbunu	DARAAME
Jaaguraaga	Seemega	DUKKURE
Jaariso	Siise	KAMARA
Jaawara	Silla	SAAMURA
Jabbira	Siima	SIISE
Janbo	Siimaxa	SILLA

Manmodu	Muusa	Bakkeri
Sanba	Banjugu	Yaaxuba
Bullaayi	Buubu	Fuseenu
Laasana	Denba	Aliwu

Haawa	Fanta	Aminata
Xunba	Meriyaamu	Asa
Bintu	Bija	Sira
N'nunma	Dalla	Gundo

35

Turuŋe do sugundige

Koota yogo, Turuŋe ga daga yiile. A killen liŋo, a yige m'a ga fakka. A yillante, a do Sugundige gemu. I da me kuuni.

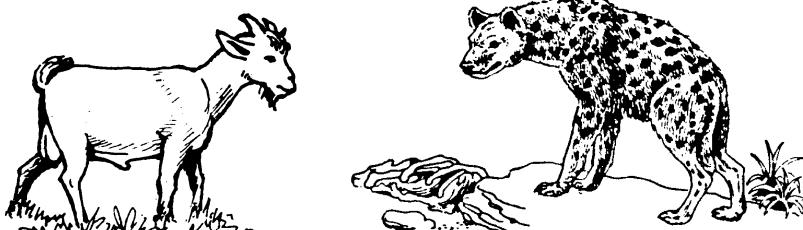
Turuŋe ti: Tonŋuni sikki ko saasa, ken falle n w'an karini.

A ti: Turuŋe, nke gan n'a tu ti o wa genme ke kille, n nta riini.

A ti: Tonŋu.

A ti: An ga na daga a ko ti an do Sugundige gemu, xa an d'a wara. I tini gaaren ya ni. A ti: Turuŋe, an ga noqu be saasa, dulle nt'an ḥa.

A ti: Tonŋu. A soyi. A ti: Daga, laayindun xoten ya ni. O sarati ke ya.

Masalankittu

Debigume yogo do i yaqe

Ke debe sariya yogo ni yugo nta xawa yaxare katta. Alla koota su, gongondaanon na yugo ya ragana n'a wara konpen ɳa n'a texe. Waxati su, debigume ke sefen ni ya jikku nta yaxaren ɳa.

Koota baane, debigumen d'i yaqen katu.

I d'a wara konpen ɳa. Ken falle, yaqen ga na yigande be soro, a n'i buusin do i xuron kefu a yi. Ken falle, a na ri sigi palanteerin ɳa nan ti: N kiina, an yaaxe nta ke yigande yi, buusin do xuron ya n'a yi. A yiga !

Kiinen na ti: N ga n'a yiga su, an na xoqen bagu in ɳa.

Koota su kundun ya ni ma debigumen ga bakka konpen ɳa. A d'i renmun kafu me yi nan ti: N renmu, yaxaren yexu, a sire, xa maxa saxu yaxaren ɳa, baawo jikkun w'a yi.

Na keton filli ya na me fallun tarana.

An ga nexu, i d'an ku ya.

Ji joxinten ra nta xoorene.

Beranxullen su feti xurura yi.

Xirisen saxunten ga ke be walla, leminen
siginte nt'a walla.

Digan faranfare do tonju feti baane yi.

Ji ga tewo moxo wo moxo, a muloono ya.

Kille ga laato wo laato, a wareene debe
ya yi de.

An ga d'a mugu a me saqaana nta,
sikkaana ya n'a maxa.

I ga ti yaaxen wa yigeene, i ma ti a xaye.

Safandimoxon saagande

Manmadu do Asa,

i faayi i kan kaane.

Axa wuyi jamu ?

Kaadunkon moxo ?

An giri minne ?

An toxo ?

An janmu ?

Nuxudunwuren jaaremoxo ti ji jaaranten ɳa

Nuxudunwuren ga na ji sere be yi, an na ke ji jaarante deberi. A soremoxon faayi.

1 - Waxati su, an ga na ji ji jaarante ke dabarini, an n'an kittun do yokkun su wanqi ti saabunen ɳa.

2 - Litara baane ji soronte (misaale: jiranxolla fakka baane).

3 - Kaasi taxande sukkarajura.

4 - Kittindoronsoomo sikki fakka ta fillo ti sappen ɳa.

5 - An n'a wara xolla laabanten noxon ɳa.

6 - An na kun su kafu me yi ti xaraxan laabanten ɳa.

7 - An n'a taaxundi m'a gan mulo.

Ken dangiyen falle, an ga na ni ji jaarante
ke kinni a yi, an na ji ke yonko-yonko.
Ji jaarante ke deberindimoxon ni kundu
ya ma xajinte ke ga na selle.
Ke ji jaarante deberi yinmen ni na
leminun do xirisun kisi fatankaawayen
ŋa. Waxati su an nan xawa na ji ke fonne
-fonne kini a yi, hari daqu ga nt'a yi.
A ga ma ja ti ke moxo yi su, watten wa
jaagoono. A feti nan ti ke safaare baane
ra wa watte ke jaarana, xa, a ra wa
xajinten kisiini fatankaawayen ŋa.
Ji jaarante ke do safaar tananu ra wa
wutiini doome.
Alla gan n'o su deema ti yonki sahan ŋa !

Peri, sanwiyenxason 26, siine 2010.
43 Pinel bedde 93200 Sen Deni
N konponlaqen niimoron ni 193, sankanso
fillande

Muusa Salle jula ge ni, a ga Hawuru,
Saanu sikki fedde. Nke Silemaanu
Kamara, n ga Faranci. N w'an kuujini, an
do an kappallenmon su. Ken falle, an na
duuruxoto. N kan da leetaran xayi in ŋa
nan ti i nafaxan konto, maaro, tiga, te,
sukkara a do xatti. An na i deni n ka ke yi.
Ken ga na dangi, an na i jaate. I ga na
gemu haqe be, an na leetaran xayi n ŋa.
N gan xawa an xaalisin xayini an da ti
feera be, an na a koni n da.
A giri nke, Suleyimaanu KAMARA, Peri,
Faranci.

Masalankitte

Koota yogo, soro sikki ni terende yi.
Baanen toxon ni Haaruna. I ga kijne
xoolen xannen ɳa, i gaa jin karana, i d'a
ni a juppen ya ni. I kori kereeene. Ken ya
ni, i ro fuurallenmen ɳa. Fuuragumen d'i
karandi. Haaruna bara a tugana. A ɳa
manqan xoore yi. A falle, menjan baane
d'a tuga. Ken ɳa, i d'a tirindi nan ti:
Mannen sigi an ga bara a tugana ?
A d'i jaabi nan ti: O giriwaxatin ɳa, o do
kereye ma giri.

Telefonbataaxen sefemoxo

Telefonbataaxe ke maana ni

na bataaxen wara katta
menjanjun do xananin ɳa,
kun d'i meenu... A do xa, a
jonkon nan newu.

ŋ nta telefonsigirun ɳa, xa o
da nw wara a batten ɳa.

ŋ nta telefonsigirun ɳa, xa o da ny wara a
batten ɳa.

N xana Gaayi, a ga Senegaali. N d'an
sinma moxosiri. Ken falle, an ga da
xaalisi be xayi, n d'a wari. A siro. N da
naani filli xobo. Xa, fo toxo, a kutten
nyaana kan moxo ? An ga na ke
bataaxe wari, an n'in jaabi.
Manmodu SOXONA, Xaayi.

N xana linwe, fo wo fo su nt'in nwa. An
xa moxo ? N xana, wuron do kiye, n wa
sinmeene an nwa. N nta mungunu an
nwa ma kalle. N w'an mulla.

An xana DARAAME.

N xoxone, n kuunyinden wa katt'an
nwa. Gelli koota be, n ga giri an nwa
ma lenki, n na gollen ya yi. N w'a mulla
an nan golli siri xarallan nwa, baawo
gollen ya na seren bakka mexen nwa.

An gida Muusa DARAAME.

N faaba Muusa, xa sunka. Kaadunkon
xubaare ? An n'a tu ti n ma tugunne da
renyugo kita. O w'a mulla an n'a toxon
koono o da jowoye.

An renme Bakkeri, Turulla.

Kitaaben nuxudufoonii

Xaranta	Kaara
1 n N (ni, diganta, sigiri xoore, tonbe)	2
2 k K (ke, a, i, o, n)	4
3 y Y (yi, ya)	6
4 d D (da, do)	8
5 Saagandinde (n, k, y, d)	10
6 g G (ga, gorobe)	12
7 m M	14
8 x X (ma)	16
9 t T	18
10 Saagandinde (g, m, x, t)	20
11 an (a, an, n)	22
12 on in (tirindinditonbe ? tonbo filli :)	24
13 un en (-n fatanfansiye)	26
14 r R (nan + r, nan + x sefemoxo)	28
15 Saagandinde (an, on, in, un, en, r)	30
16 s S (n + s sefemoxo)	32
17 b B	34
18 w W (wa)	36
19 f F (n + f, n + y sefemoxo, kaawayitonbe !)	38
20 Saagandinde (s, b, w, f)	40
21 η Ν	42

22	kk tt (soron toxoni)	44
23	ŋ N	46
24	j J (tirindindidiganta, kaawayidiganta)	48
25	Saagandinde (ŋ, kk, tt, ɲ, j)	50
26	l ll L	52
27	q Q (n + t , n + k : nta, ntaxa, nke)	54
28	c cc C (da a = d'a, senbende)	56
29	h H (n + h, n + w, n□ + r sefemoxo)	58
30	Saagandinde (l, ll, q, c, cc, h)	60
31	p pp P (da i = d'i)	62
32	Gemuxanne	64
33	Sooninkansigiru	66
34	Janmunin do toxoni	68
35	Masalankitte: Turuje do Sugundige	70
	Masalankitte: Debigume yogo do i yaqe	71
36	Taalini	72
	Safandimoxon saagande	73
37	Yonkisaha: Nuxudunwuren jaaremoxo ti ji jaaranten ŋa	74
38	Bataaxe	76
	Masalankitte	77
39	Telefonbataaxu	78

Orthographe expérimentale du soninké du Guidimakha au Mali

Illustrations: International Illustrations, The Art of Reading,
2.0, © SIL International, 2001; Marian Hagg, page 6, 24 à
gauche, 42.

Deuxième édition, révisée, 200 exemplaires, janvier 2012.

Première édition, janvier 2011.

© SIL Mali, 2011, 2012

B.P. 2232, Bamako, République du Mali

Tous droits de traduction, de reproduction et d'adaptation réservés pour tous pays. Toutes les contestations relatives à l'application des dispositions de la présente ordonnance, fixant le régime de la propriété littéraire et artistique (N° 77-46 CMLN, du 12 juillet 1977) seront portées devant les tribunaux civils, sans préjudice du droit pour la partie lésée de se pourvoir devant la juridiction répressive dans les termes du droit commun.